



Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA PEDRO KRUSA VILJALONA [*PEDRO CRUZ VILLALÓN*] SECINĀJUMI,
sniegti 2012. gada 19. decembrī¹

Lieta C-478/11 P **Laurent Gbagbo** pret Eiropas Savienības Padomi

Lieta C-479/11 P **Katinan Justin Koné** pret Eiropas Savienības Padomi

Lieta C-480/11 P

Akissi Danièle Boni-Claverie pret Eiropas Savienības Padomi

Lieta C-481/11 P **Alcide Djédjé** pret Eiropas Savienības Padomi

Lieta C-482/11 P

Affi Pascal N'Guessan

pret

Eiropas Savienības Padomi

Apelācija — Īpaši ierobežojoši pasākumi, kuri vērsti pret konkrētām personām un vienībām saistībā ar situāciju Kotdivuārā — Līdzekļu iesaldēšana — Piekļuve Savienības teritorijai — Minēto pasākumu individuāla nepaziņošana — Tiesības vērsties tiesā — Termins — Vispārējās tiesas Reglamenta 111. un 113. pants — Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pants

1. Piecu apelācijas sūdzību par Vispārējās tiesas rīkojumiem, ar kuriem kā nepieņemamas tikušas noraidītas to personu iesniegtās prasības, kuras skāruši Padomes, kuru atbalsta Apvienoto Nāciju Organizācijas Drošības padome, noteiktie ierobežojošie pasākumi miera un drošības atjaunošanai Kotdivuāras reģionā, kontekstā Eiropas Savienības Tiesai ir iespēja attīstīt savu doktrīnu par Savienības garantētajām tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā pret tās iestāžu aktiem, ar ko tiek noteikti šāda veida ierobežojoši pasākumi.

2. Atšķirībā no [Tiesas] 2008. gada 3. septembra sprieduma apvienotajās lietās *Kadi* un *Al Barakaat International Foundation*/Padome un Komisija² un [Tiesas] 2011. gada 16. novembra sprieduma lietā *Bank Melli Iran*/Padome³ šajā lietā iesniegtajās apelācijas sūdzībās Tiesai tiek lūgts lemt par lēmumu, ar kuriem tiek noteikti īpaši ierobežojoši pasākumi pret apelācijas sūdzību iesniedzējiem, tiesiskumu, bet gan par Vispārējās tiesas rīkojumu, ar kuriem to prasības par ierobežojošu pasākumu atcelšanu tikušas atzītas par nepieņemamām, saderīgumu ar [Eiropas Savienības] tiesībām.

3. Uzreiz jānorāda, ka, manuprāt, ņemot vērā lietas īpašos apstākļus, apelācijas sūdzību iesniedzējiem bija jādod iespēja aizstāvēt savu viedokli Vispārējā tiesā atbilstoši sacīkstes principam gan par to, kurā brīdī tie faktiski uzzinājuši par pasākumiem, kuri tos skar, gan arī par iespējamajiem nepārvaramas varas apstākļiem atbilstoši Vispārējās tiesas Reglamenta 113. panta regulējumam, tādējādi pieņemot otro šajās apelācijas sūdzībās formulēto prasības pamatu. Citiem vārdiem, manuprāt, pastāvot šādiem apstākļiem, Vispārējā tiesa, minētās prasības uzreiz noraidot kā nepieņemamas un "acīmredzami" novēlotas, raugoties tikai uz attiecīgo rakstveida pieteikumu par lietas ierosināšanu, kā ir noteikts minētā reglamenta 111. pantā, ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā.

1 — Oriģinālvaloda – spāņu.

2 — Apvienotās lietas C-402/05 P un C-415/05 P (Krājums, I-6351. lpp.).

3 — Lieta C-548/09 P (Krājums, I-11381. lpp.).

I – Fakti un atbilstošās tiesību normas

4. Ar 2004. gada 15. novembra Rezolūciju 1572 (2004) Apvienoto Nāciju Organizācijas Drošības padome (turpmāk tekstā – “Drošības padome”), lemjot saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtu VII nodaļu un konstatējot, ka Kotdivuāras iekšējā situācija apdraud reģiona mieru un drošību, nolēma noteikt konkrētus ierobežojošus pasākumus (pārvietošanās aizliegums un līdzekļu, finanšu aktīvu un saimniecisko resursu iesaldēšana) attiecībā uz personām un vienībām, kuras noteikusi komiteja, kas izveidota šim nolūkam ar šo pašu rezolūciju (turpmāk tekstā – “Sankciju komiteja”).

5. Sākot no 2004. gada 13. decembra, sekoja vairāki Savienības lēmumi ar mērķi īstenot iepriekš minēto Drošības padomes lēmumu⁴.

6. Tā kā Apvienoto Nāciju Organizācija, pamatojoties uz vēlēšanām, kas Kotdivuārā norisinājās no 2010. gada 31. oktobra līdz 2010. gada 28. novembrim, atzina *Alassane Ouattara* k-ga ievēlšanu par Kotdivuāras prezidentu, Eiropas Padome 2010. gada 17. decembrī pieprasīja Kotdivuāras atbildīgajām civilpersonām un militārpersonām pakļauties *A. Ouattara* k-ga prezidenta varai, apstiprinot Savienības gatavību noteikt sankcijas pret tiem, kuri liks šķēršļus tautas izteiktajai gribai.

7. 2010. gada 22. decembrī, lai noteiktu ierobežojošus pasākumus noteiktām personām, kas liek šķēršļus miera un nacionālā izlīguma procesam Kotdivuārā, it īpaši apdraudot vēlēšanu procesa pienācīgu noslēgumu, kaut arī tos vēl nebija noteikusi Drošības padome vai Sankciju komiteja, Padome pieņēma Lēmumu 2010/801/KĀDP⁵, ar kuru, ciktāl tas attiecas uz šo lietu, ierobežojošiem pasākumiem pakļauto personu sarakstā tika iekļauti divu šo apelācijas sūdzību iesniedzēju vārdi.

8. Konkrētāk, ar Lēmumu 2010/801 Lēmuma 2010/656 4. panta 1. punkts tika izteikts jaunā redakcijā, saskaņā ar kuru:

“1. Dalībvalstis veic visus vajadzīgos pasākumus, lai nepieļautu, ka to teritorijā ieceļo vai to šķērso:

- a) lēmuma I pielikumā minētās personas, ko norādījusi Sankciju komiteja [..];
- b) lēmuma II pielikumā minētās personas, kas nav iekļautas I pielikuma sarakstā un kas liek šķēršļus miera un nacionālā izlīguma procesam, un cita starpā apdraud vēlēšanu procesa pienācīgu noslēgumu.”

9. Ar Lēmumu 2010/801 Lēmuma 2010/656 II pielikumā ietverto vārdu sarakstā ir šādu personu vārdi, kā arī šādi norādīti precizējumi:

“1. *Pascal Affi N'Guessan* k-gs. Dzimis 1953. gada 1. janvārī *Bouadikro*; [...] Kotdivuāras Tautas frontes (KTF) ģenerālsekretārs, bijušais ministru prezidents. Radikālas pozīcijas ieņemšana un aktīva dezinformācija; mudinājumi pielietot vardarbību.

[..]

4 — Ar Padomes 2004. gada 13. decembra Kopējo nostāju 2004/852/KĀDP par ierobežojošiem pasākumiem pret Kotdivuāru (OV L 368, 50. lpp.) Padome izdeva rīkojumu piemērot ar Rezolūciju 1572 (2004) pieņemtos pasākumus, tajā skaitā to personu, kas saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Sankciju komitejas norādēm liek šķēršļus miera un nacionālā izlīguma procesam Kotdivuārā, līdzekļu un saimniecisko resursu iesaldēšanai. Lai īstenotu Kopējā nostājā 2004/852 noteiktos pasākumus, Padome pieņēma 2005. gada 12. aprīļa Regulu (EK) Nr. 560/2005, ar kuru nosaka dažus īpašus ierobežojošus pasākumus, kuri vērsti pret konkrētām personām un vienībām saistībā ar situāciju Kotdivuārā (OV L 95, 1. lpp.). Kopējā nostāja 2004/852 ir tikusi atjaunota un nesenāk grozīta ar Padomes 2008. gada 18. novembra Kopējo nostāju 2008/873/KĀDP, ar ko atjauno pret Kotdivuāru noteiktos ierobežojošos pasākumus (OV L 308, 52. lpp.), pēc tam tā tikusi atcelta un aizstāta ar Padomes 2010. gada 29. oktobra Lēmumu 2010/656/KĀDP, ar ko atjauno ierobežojošus pasākumus pret Kotdivuāru (OV L 285, 28. lpp.).

5 — Padomes 2010. gada 22. decembra Lēmums 2010/801/KĀDP, ar kuru groza Padomes Lēmumu 2010/656/KĀDP, ar ko atjauno ierobežojošus pasākumus pret Kotdivuāru (OV L 341, 45. lpp.).

13. *Laurent Gbagbo* k-gs. Dzimis 1945. gada 31. maijā *Gagnoa*. Pretendents uz Republikas prezidenta amatu.”

10. Ņemot vērā situācijas Kotdivuārā nopietnību, ar Lēmumu 2011/17/KĀDP⁶ atkal tika grozīts Lēmums 2010/656, lai Lēmuma 2010/656 II pielikuma sarakstā ietvertu jaunus vārdus. Ciktāl tas attiecas uz šo tiesvedību, [sarakstā] tika iekļauti šādi vārdi:

“17. *Danièle Boni Claverie* k-dze (Francijas un Kotdivuāras valstspiederīgā). Uzdodas par sieviešu, ģimenes un bērnu lietu ministri nelikumīgajā *Laurent Gbagbo* valdībā.

[..]

27. *Koné Katina Justin* k-gs. Uzdodas par pilnvaroto budžeta ministru nelikumīgajā *Laurent Gbagbo* valdībā.”

11. 2011. gada 14. janvārī Lēmums 2010/656 atkal tika grozīts ar Lēmumu 2011/18/KĀDP⁷, ar ko tika noteikti papildu ierobežojoši pasākumi – līdzekļu iesaldēšana attiecībā uz personām, kuras iekļautas II pielikuma sarakstā, kas arī tika grozīts. Pamatojoties uz to, Lēmuma 2010/656 5. panta 1. un 2. punkts tika izteikts šādā jaunā redakcijā:

“1. Visus līdzekļus un saimnieciskos resursus, kuri tieši vai netieši pieder vai kurus tieši vai netieši kontrolē:

- a) lēmuma I pielikumā minētās personas, ko norādījusi Sankciju komiteja un kas minētas 4. panta 1. punkta a) apakšpunktā, vai kuri ir tādu vienību rīcībā, kas tieši vai netieši pieder minētajām personām vai vienībām vai jebkurām personām, kuras rīkojas to vārdā vai uzdevumā, vai ko tās tieši vai netieši kontrolē, kā norādījusi Sankciju komiteja;
- b) lēmuma II pielikumā minētās personas vai vienības, kas nav iekļautas I pielikuma sarakstā un kas kavē miera un nacionālā izlīguma procesu, un jo īpaši tās, kas apdraud vēlēšanu procesa pienācīgu noslēgumu, vai kuri ir tādu vienību rīcībā, kas tieši vai netieši pieder minētajām personām vai vienībām vai jebkurām personām, kuras rīkojas to vārdā vai uzdevumā, vai ko tās tieši vai netieši kontrolē,

iesaldē.

2. Nekādus līdzekļus, finanšu aktīvus vai saimnieciskos resursus nedara tieši vai netieši pieejamus 1. punktā minētajām personām un vienībām vai to interesēs.”

12. Šajā pašā datumā, 2011. gada 14. janvārī, Padome, lai rīkotos saskaņā ar Lēmuma 2010/656 I un II pielikuma grozījumu un pārskatīšanas procesu, pieņēma Regulu (ES) Nr. 25/2011⁸, izsakot Regulas Nr. 560/2005 2. pantu šādā redakcijā:

“1. Tiek iesaldēti visi līdzekļi un saimnieciskie resursi, kuri ir to fizisku vai juridisku personu, vienību un struktūru īpašumā, valdījumā vai turējumā, kuras uzskaitītas I pielikumā vai IA pielikumā.

2. Nekādi līdzekļi vai saimnieciskie resursi nav tieši vai netieši pieejami I pielikumā vai IA pielikumā uzskaitītajām fiziskām vai juridiskām personām, vienībām vai struktūrām vai šo personu interesēs.

6 — Padomes 2011. gada 11. janvāra lēmums, ar ko groza Lēmumu 2010/656 (OV L 11, 31. lpp.).

7 — Padomes 2011. gada 14. janvāra Lēmums, ar ko groza Lēmumu 2010/656 (OV L 11, 36. lpp.).

8 — Regula, ar kuru groza Regulu Nr. 560/2005 (OV L 11, 1. lpp.).

3. Aizliegta apzināta un tīša līdzdalība darbībās, kuru mērķis vai sekas ir tieša vai netieša 1. un 2. punktā minēto pasākumu apiešana.
4. Regulas I pielikumā iekļautas fiziskas vai juridiskas personas, vienības un struktūras, kas minētas grozītā Lēmuma 2010/656/KĀDP 5. panta 1. punkta a) apakšpunktā.
5. Regulas IA pielikumā iekļautas fiziskas vai juridiskas personas, vienības un struktūras, kas minētas grozītā Lēmuma 2010/656/KĀDP 5. panta 1. punkta b) apakšpunktā.”
13. Kas attiecas uz *N’Guessan*, *Gbagbo* un *Koné* k-giem un *Boni Claverie* k-dzi, viņu uzvārdi tika svītroti no Lēmuma 2010/656 II pielikuma saraksta un tika iekļauti Regulas Nr. 560/2005 IA pielikuma sarakstā.
14. Drošības padome 2011. gada 30. martā pieņēma Rezolūciju 1975 (2011), kuras I pielikumā uzskaitītas vairākas personas, kas liek šķēršļus miera un izlīguma procesam Kotdivuārā un traucē Apvienoto Nāciju Organizācijas un citu starptautisko dalībnieku darbību šajā valstī un kas izdarījušas smagus cilvēktiesību un starptautisko humanitāro tiesību pārkāpumus. Minētajā pielikumā ir iekļauti šādu šīs lietas apelācijas sūdzību iesniedzēju uzvārdi: *Gbagbo*, *N’Guessan* un *Djédjé* k-gi.
15. Padome 2011. gada 6. aprīlī pieņēma divus jaunus aktus šajā jautājumā. Pirmkārt, Lēmumu 2011/221/KĀDP⁹, ar kuru vēl vienu reizi tika grozīts Lēmums 2010/656, un[, otrkārt,] Regulu (ES) Nr. 330/2011¹⁰, ar kuru savukārt tika grozīta Regula Nr. 560/2005. Ar abiem šiem aktiem tika noteikti papildu ierobežojošie pasākumi un grozīti Lēmuma 2010/656 I un II pielikumā un Regulas Nr. 560/2005 I un IA pielikumā iekļautie saraksti.
16. Pamatojoties uz iepriekš minētajiem grozījumiem, *Gbagbo* un *N’Guessan* k-gi tika izslēgti no Lēmuma 2010/656 II pielikuma saraksta un iekļauti šī paša Lēmuma I pielikuma sarakstā. Savukārt *Djédjé* k-gs tika iekļauts minētā Lēmuma I pielikumā ar šādu norādi: “Tuvs *Gbagbo* k-ga padomnieks: piedalās *Gbagbo* k-ga nelikumīgajā valdībā, liek šķēršļus miera un izlīguma procesam, publiski kurina naidu un mudina uz vardarbību”.
17. Lēmuma 2010/656 pēdējās redakcijas¹¹ 7. pantā ir noteikts:

“1. Ja Drošības padome vai Sankciju komiteja norāda kādu personu vai vienību, Padome šādu personu vai vienību iekļauj I pielikuma sarakstā.

2. Ja Padome nolemj kādai personai vai vienībai piemērot pasākumus, kas minēti 4. panta 1. punkta b) apakšpunktā, tā attiecīgi groza II pielikumu.

3. Padome savu lēmumu, tostarp pamatojumu iekļaušanai sarakstā, paziņo attiecīgajai personai vai vienībai tieši, ja adrese ir zināma, vai publicējot paziņojumu, dodot šādai personai vai vienībai iespēju paust savus apsvērumus.

4. Ja ir iesniegti apsvērumi vai ja ir iesniegti jauni būtiski pierādījumi, Padome pārskata savu lēmumu un attiecīgi informē šo personu vai vienību.”

9 — Lēmums, ar kuru groza Lēmumu 2010/656 (OV L 93, 20. lpp.).

10 — Regula, ar kuru groza Regulu Nr. 560/2005 (OV L 93, 10. lpp.).

11 — Lēmums 2010/801.

18. Regulas Nr. 560/2005 pēdējās redakcijas¹² 11.a panta 3. punktā ir noteikts:

“Padome savu lēmumu, tostarp pamatojumu iekļaušanai sarakstā, paziņo attiecīgajai 1. un 2. punktā minētajai fiziskai vai juridiskai personai, vienībai vai struktūrai tieši, ja adrese ir zināma, vai publicējot paziņojumu, dodot šādai fiziskai vai juridiskai personai, vienībai vai struktūrai iespēju paust savus komentārus.”

19. 2010. gada 28. decembrī, 2011. gada 18. janvārī un 2011. gada 7. aprīlī Padome *Oficiālajā Vēstnesī* publicēja paziņojumus to personu ievēribai, kurām tiek piemēroti Lēmumā 2010/656 un Regulā Nr. 560/2005 paredzētie ierobežojošie pasākumi¹³.

II – Tiesvedība Vispārējā tiesā un apelācijas kārtībā pārsūdzētie rīkojumi

20. Šīs lietas apelācijas sūdzību iesniedzēji 2011. gada 7. jūlijā iesniedza Vispārējā tiesā prasības par apstrīdēto tiesību aktu, kas attiecas uz viņiem¹⁴, atzīšanu par spēkā neesošiem, norādot uz to, ka ir pārkāptas, pirmkārt, to tiesības uz aizstāvību un efektīvu tiesību aizsardzību tiesā un, otrkārt, īpašuma tiesības un brīvas pārvietošanās tiesības.

21. Attiecībā uz prasību iesniegšanas savlaicīgumu¹⁵ prasītāji norādīja, ka, ņemot vērā, ka viņiem netika paziņots par apstrīdētajām tiesību normām, viņiem nevar tikt prasīts ievērot LESD 263. pantā noteikto divu mēnešu termiņu.

22. Vispārējā tiesa ar 2011. gada 13. jūlija rīkojumiem prasības par tiesību aktu atzīšanu par spēkā neesošiem atzina par nepieņemamām, jo uzskatīja tās par novēlotām. Īsāk, pēc Vispārējās tiesas domām, saskaņā ar LESD 263. pantu un Vispārējās Tiesas Reglamenta 102. panta 1. punktu prasības pieteikums ir jāiesniedz divu mēnešu laikā no dienas, kad pagājušas 14 dienas pēc apstrīdēto tiesību normu publikācijas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*. Saskaņā ar noteikto termiņu prasības pieteikumiem atkarībā no konkrētā gadījuma bija jābūt iesniegtiem līdz 2011. gada 8. aprīlim vai 2011. gada 1. jūlijam. Tā kā tie visi tikuši reģistrēti 2011. gada 7. jūlijā, rezultātā tie tika atzīti par nepieņemamiem, turklāt neviens no apelācijas sūdzību iesniedzējiem pat nebija norādījis uz neparedzētu apstākļu vai nepārvaramas varas pastāvēšanu, kas varētu pieļaut izņēmumu LESD 263. pantā noteiktā termiņa ievērošanā.

III – Apelācijas sūdzības

23. Apelācijas sūdzības iesniedzēji 2011. gada 21. septembrī iesniedza apelācijas sūdzības Tiesā, apstrīdot attiecīgos Vispārējās tiesas rīkojumus par nepieņemamību.

24. Apelācijas sūdzību iesniedzēji norāda divus apelācijas pamatus. Pirmkārt, tie norāda, ka, neatzīstot Kotdivuārā notiekošā kara apstākļus par nepārvaramas varas apstākļiem, Vispārējā tiesa ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā. Otrkārt, apelācijas sūdzību iesniedzēji pārmet Vispārējai tiesai, ka, pat ņemot vērā, ka tiem netika paziņots par apstrīdētajiem tiesību aktiem, tiesiskās noteiktības principa ietvaros to prasībām ticis piemērots parastais prasības termiņš, pagarinot to tikai saistībā ar attālumu, tādējādi procesuālās normas ir interpretētas šauri, kas, pēc apelācijas sūdzību iesniedzēju domām, esot pieļaujams tikai normālās situācijās, nevis tādā gadījumā kā šis, kad skartās personas atrodas ārpus Savienības – valstī, kurā ir kara apstākļi.

12 — Regula Nr. 25/2011.

13 — Attiecīgi OV C 353, 11. lpp.; OV C 14, 8. lpp., un OV C 108, 2. un 4. lpp.

14 — Prasības pieteikumi tika reģistrēti ar numuriem no T-348/11 līdz T-352/11.

15 — 42. un 43. punkts.

25. Pakārtoti, apelācijas sūdzību iesniedzēji apgalvo, ka apstrīdētie tiesību akti Tiesai ir jāatceļ, jo Komisijas izdarītie nopietnie pamattiesību pārkāpumi apdraudot “Eiropas tiesisko kārtību”. Tādēļ viņi uzskata, ka Tiesa var tikai konstatēt, ka Tiesas Reglamenta normās ir pārkāpti Līgumi un Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību konvencija, jo tajā apelācijas sūdzību iesniedzējiem ir noteikts termiņš to prasības tiesību realizēšanai.

26. Tādējādi viņi lūdz Tiesu: a) atzīt par spēkā neesošiem Vispārējās tiesas rīkojumus par to prasību nepieņemamību, b) nosūtīt lietu atpakaļ Vispārējai tiesai, lai tie varētu īstenot savas tiesības, un c) piespriest Padomei atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

IV – Tiesvedība Tiesā

27. Padome šķietami iebilst pret apelācijas sūdzību.

28. Savā iebildumu rakstā Padome par pirmo apelācijas pamatu norāda, ka prasītāji nav paskaidrojuši, kādēļ tiem nebija iespējams piedalīties Savienības procedūrās vēl pirms Lēmuma 2011/221 pieņemšanas, lai gan vismaz viens no apelācijas sūdzību iesniedzējiem no 2010. gada decembra bija nolīdzis advokātu Parīzē. Turklāt prasītāju norādītais kara stāvoklis nevarot tikt uzskatīts par nepārvaramas varas apstākli, jo to ir izraisījuši paši apelācijas sūdzību iesniedzēji, atsakoties nodot varu ievēlētajam prezidentam.

29. Par prasības otro pamatu Padome norāda, ka prasītāji nav informējuši, kad viņi ir uzzinājuši par apstrīdētajiem tiesību aktiem, ne arī pauduši iemeslus, kas viņiem liedza tos apstrīdēt 2011. gada martā un aprīlī. Katrā ziņā Padome uzskata, ka apstrīdēto tiesību aktu personīga paziņošana nebija obligāta un atšķirībā no iepriekš minētās *Bank Melli Iran* lietas, kas izlemta ar 2011. gada 16. novembra spriedumu, šajā gadījumā piemērojamajā tiesību aktā, t.i., Lēmumā 2010/656 ir noteikta iespēja paziņojumu nodot ar oficiālu publikāciju, ja nav zināma konkrētās personas adrese.

30. Ar 2011. gada 14. decembra rīkojumu tika nolemts apvienot lietas no C-478/11 P līdz 482/11 P un noraidīt pieteikumu par lietu izskatīšanu paātrinātā procesā, kas paredzēts Tiesas Reglamenta 62.a panta 1. punkta pirmajā daļā.

31. 2012. gada 16. februāra vēstulē Padome paziņoja Tiesai, ka, pamatojoties uz Padomes 2012. gada 10. februāra Īstenošanas lēmumu 2012/74/KĀDP¹⁶, *Bonie Claverie* k-dzes uzvārds ir ticis svītrots no Lēmuma 2010/656 II pielikumā iekļautā saraksta.

32. Tiesa noteica atklāto tiesas sēdi, uzaicinot lietas dalībniekus līdz 2012. gada 15. jūnijam rakstiski atbildēt uz diviem rakstveida jautājumiem – par datumu, kurā apelācijas sūdzību iesniedzēji “faktiski iepazinās” ar apstrīdētajiem tiesību aktiem, un iemesliem, kas lika Padomei secināt, ka nebija iespējams tos paziņot personīgi. Kad pienāca atbilžu sniegšanas termiņš, Tiesā bija reģistrēta tikai Padomes atbilde, kurā bija norādīts, ka, tā kā nebija zināmas ieinteresēto personu adreses un Kotdivuārā 2011. gada martā un aprīlī pastāvēja haotiski apstākļi, būtu bijis ļoti grūti nodrošināt, lai adresāti paziņojumus patiešām saņemtu pat tad, ja tie tiktu sūtīti pa faksimilu vai ierakstītā pasta sūtījumā uz to oficiālo biroju, neraugoties uz to, ka Padome parasti izvairās fiziskām personām adresētus paziņojumus sūtīt uz to biroju adresēm.

33. Pēc tam, kad apelācijas sūdzību iesniedzējiem tika noteikts pēdējais termiņš atbildēm uz iepriekšējā punktā minēto jautājumu un paziņojumam par savu nodomu piedalīties 2012. gada 26. jūnijā paredzētajā tiesas sēdē, Tiesas priekšsēdētājs ar tiesneša referenta un ģenerāladvokāta piekrišanu un pēc Padomes viedokļa noklausīšanās, kura, ņemot vērā apelācijas sūdzību iesniedzēju klusēšanu, neiebilda, 2012. gada 21. jūnijā nolēma atcelt atklāto tiesas sēdi.

16 — Īstenošanas lēmums, ar kuru īsteno Lēmumu 2010/656 (OV L 38, 43. lpp.).

V – Vērtējums

A – Apsvērumi

34. Ir jāatgādina, ka šīm apelācijas sūdzībām ir divi pamati. Pirmais ir tāds, ka Vispārējā tiesa nav uzskatījusi, ka kara stāvoklis, kāds teorētiski pastāvēja Kotdivuārā, ir vērtējams kā nepārvaramas varas apstākļi, kuri ir lieguši apelācijas sūdzību iesniedzējiem īstenot savas tiesības celt prasību par apstrīdētajiem tiesību aktiem. Otrais apelācijas pamats ir tāds, ka tiesiskās noteiktības princips neattaisno to, ka, no vienas puses, prasībām tiek piemērots parastais prasības celšanas termiņš, pagarinot to tikai saistībā ar attālumu, un, no otras puses, apstrīdētie tiesību akti tiem nav tikuši paziņoti personīgi.

35. Atsaucoties uz abiem pamatiem, apelācijas sūdzību iesniedzēji lūdz atzīt par spēkā neesošiem rīkojumus par nepieņemamību un atdot attiecīgās lietas atpakaļ Vispārējai tiesai, lai apelācijas sūdzību iesniedzēji varētu tajā īstenot savas tiesības. Šāds ir prasījums, par kuru ir jālemj Tiesai, otrs ir prasījums piespriest Padomei atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

36. Manuprāt, nav jāizskata prasībās ietvertā neskaidrā papildu atsauce par Līgumu un ECPAK pārkāpumu Tiesas Reglamentā. Atsevišķās apelācijas sūdzībās patiešām ir lasāms¹⁷: “Pakārtoti, atcelt tiesību aktus saistībā ar nopietniem pamattiesību un brīvību pārkāpumiem”.

37. Tomēr šāda veida apstrīdēšana dažādos prasības pieteikumos par ierobežojošu pasākumu piemērošanu apelācijas sūdzību iesniedzējiem neļauj formāli piemērot šo aktu spēkā esamības pārbaudi vai attiecīgā gadījumā atzīt tos par spēkā neesošiem. Drīzāk tieši otrādi, jo, atkārtojot, ka ar minētajiem “aktiem” tiek pārkāptas tiesības un brīvības, apelācijas sūdzību iesniedzēji secina, ka “tā rezultātā Tiesa var tikai konstatēt, ka Tiesas Reglamentā ir pārkāpti Līgumi [..] un Konvencija [..], tādējādi to nevar piemērot [..]” (apelācijas sūdzību 97. punkts). Tātad minētie tiesību pārkāpumi nav attiecināmi uz Padomes izdotajiem tiesību aktiem, kuri tika apstrīdēti Vispārējā tiesā, bet gan uz pašu Tiesas Reglamentu, kurā ļauts apstrīdēt šos aktus tikai noteiktā termiņā. Un patiesībā [apelācijas sūdzību iesniedzēji] pat neattiecinā tiesību pārkāpumus uz Tiesas Reglamentu kopumā, bet gan uz tā piemērošanu konkrētajās lietās.

38. Tādēļ uzskatāms, ka nav norādīti vismaz minimālie kritēriji, kas nepieciešami, lai saprastu, ka tiek apstrīdēta Tiesas Reglamenta spēkā esamība vai ka apelācijas iesniedzēji lūgtu, lai papildus jautājumam par rīkojumu par nepieņemamību spēkā esamību Tiesa lemtu arī par jautājumu, par kuru tiem nav bijis iespējams piedalīties debatēs Vispārējā tiesā. Tādējādi prasījumu izklāstu burtiskajam saturam būs izšķiroša nozīme, un starp tiem ir tikai prasījumi par apstrīdēto rīkojumu atcelšanu un lietu atdošanu atpakaļ Vispārējai tiesai, lai tā lemtu pēc būtības.

39. Cits jautājums ir, vai, piemērojot Tiesas Reglamenta 61. pantu, Tiesa varētu, ja nepieciešams, jau šīs tiesvedības ietvaros lemt par apstrīdēto pasākumu spēkā esamību. Par šādu iespējamību acīmredzot varēšu izteikt viedokli tad, kad būšu aplūkojis sūdzības par lēmumiem, kas ir lieguši pašai Vispārējai tiesai lemt par spēkā esamības jautājumiem.

40. Tagad, kad esmu definējis jautājumu par šīs tiesvedības priekšmetu, sāksu izklāstīt, manuprāt, piemērotāko pieeju šajās lietās uzdoto jautājumu pārbaudei.

17 — Lietas C-478/11 P 95. punkts; lietas C-479/11 P 93. punkts un lietu C-480/11 P, C-481/11 P un C-482/11 P 92. punkts.

41. Kā esmu iepriekš norādījis, tā kā tiesvedības priekšmets nav Padomes noteikto pasākumu pret apelācijas sūdzību iesniedzējiem saderīgums ar [Eiropas Savienības] tiesībām, bet gan Vispārējās tiesas pieeja nepieņemt prasības [par pasākumu atcelšanu] atbilstīgums, principā varētu šķist, ka nav jālemj par pašiem pasākumiem. Tomēr tā nav. Lai gan uzskatu, ka otrais pamats, ar ko ir pamatotas šīs lietas, ir jāpieņem, tas tā ir tikai sakarā ar īpašo, ja pat ne izņēmuma, raksturu, kāds ir apstākļiem, kuros tika noteikti apstrīdētie pasākumi.

42. Tādēļ, pirmkārt, ir jānoskaidro apstrīdēto pasākumu raksturs, saturs un apmērs, precizējot, kādā veidā un mērā tie skar apelācijas sūdzību iesniedzēju tiesības. No tā ir atkarīgas formālās un faktiskās prasības šādu pasākumu paziņošanai ieinteresētajām personām.

43. Ja, kā jau iepriekš paredzu, secinājums būtu, ka apstrīdētie pasākumi sava satura dēļ būtu jāpaziņo par tiem ieinteresētajām personām personīgi, nākošais jautājums, kas rodas, ir – vai, ņemot vērā lietas apstākļus, bija pieļaujami citi paziņošanas veidi.

44. Ja, visbeidzot, tiktu secināts, ka dažos gadījumos Savienības tiesības pieļauj alternatīvus paziņošanas veidus, pēc tam būtu jāizskata jautājums par šādi paziņotu pasākumu pārsūdzēšanas termiņu. Tātad būtu jāanalizē, kurā brīdī minētais termiņš sāk ritējumu un, it īpaši, vai lietas apstākļos ir kāds iemesls, kas liedz piemērot parasto kārtību, proti, nepārvarama vara.

45. Ar iepriekšminēto, un vēlos to uzsvērt, nemēģinu izteikt viedokli par Padomes rīcību, bet tikai uzsvērt, ka jautājums par pasākumu apstrīdēšanas termiņu Vispārējā tiesā nebija tik vienkāršs, kā tā to bija domājusi, un tādēļ tā nevarēja izteikties par “acīmredzamiem” nepieņemamības priekšnosacījumiem.

B – Apstrīdēto pasākumu raksturs, saturs un piemērojamība. Individuālas paziņošanas nepieciešamība

46. Kā tika izklāstīts, pret apelācijas sūdzību iesniedzējiem noteiktie pasākumi ietver aizliegumu ieceļot dalībvalstu teritorijā vai tranzītā caur tām un visu līdzekļu un citu saimniecisko resursu, kuri ir to īpašumā vai ko tie tieši vai netieši kontrolē Eiropas Savienības teritorijā, iesaldēšanu.

47. Lieki teikt, ka runa ir par pasākumiem, kas vismaz *prima facie* skar tādas apelācijas sūdzību iesniedzēju pamattiesības kā īpašuma tiesības, kas “ikvienai personai” ir garantētas ESPH [Eiropas Savienības Pamattiesību hartas] 17. panta 1. punktā¹⁸ neatkarīgi no tā, ka var būt skartas arī citas tiesības un likumīgās intereses.

48. Turklāt, un tas ir īpaši svarīgi šo lietu izlemšanā, šie ir pasākumi, kas noteikti pilnībā bez skarto personu uzklaušanās un iespējas iebilst pret to iedarbību. Bez šaubām, netrūkst iemeslu, lai attaisnotu šādas nekavējošas darbības starptautisko miera vai stabilitātes uzturēšanas vai atjaunošanas operāciju reģionos, kuros var tikt apdraudētas viselementārākās personas tiesības. Tomēr tas neatļauj atstāt bez ievērības, ka šo mērķu īstenošanas gaitā šādi tiek pārkāptas dažas no tiesiskuma jēdziena neatdalāmas tiesības¹⁹. Pirmā no tām ir noteikta principā, ka neviena tiesības un intereses nevar tikt ierobežotas bez iespējas [pirms tam] tikt uzklaušām.

49. Apkopojot – pasākumi ir noteikti tādas procedūras ietvaros, par kuru nav zināms skartajām personām un vienībām, kurā tās nepiedalās un kuru saturs tūlītēji skar to tiesības un likumīgās intereses.

18 — Tā ir Eiropas Cilvēktiesību tiesas pastāvīgā judikatūra no 1976. gada 7. decembra sprieduma lietā *Handyside* pret Apvienoto Karalisti (prasība Nr. 5493/72), 62. punkts, par to, ka pasākumi, kas īpašniekam uz laiku liedz izmantot savu īpašumu, ir noteikti ECPAK [Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas] Pirmā protokola 1. panta otrajā daļā.

19 — Šeit ir vēl viena atsauce, kaut arī ļoti virspusēja, uz publikāciju par tiesiskuma principu, tomēr Tomasa Bingema [*Thomas Bingham*] apsvērumi man šķiet ļoti izskaidrojoši un piemēroti: Bingham, T., *The Rule of Law, The sixth Sir David Williams Lecture*, Centre for Public Law, 2006. gada 16. novembris.

50. Šis pēdējais apsvērums ir lielā mērā attiecināms uz efektīvas tiesību aizsardzības tiesā principu. Saskaņā ar to ir acīmredzams, ka uz skartajām personām katrā ziņā ir attiecināmas iesaistītās pamattiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā un brīvības – pamattiesības, kuras ESPH 47. pantā “ikvienai personai” ir noteiktas pret iespējamiem Savienības publiskās varas pārkāpumiem.

51. Šajā ziņā uzskatu, ka šo pasākumu noteikšanas procesa izņēmuma raksturs, ja tā varētu teikt, ciktāl ir iespējams no tā izvairīties, nedrīkst tikt paplašināts uz aizstāvības tiesību pret šādiem pretpasākumiem rēķina, kad šie pasākumi ir noteikti un stājušies spēkā. Īsumā, ir attaisnojams sankciju pieņemšanas procesa ārkārtējais raksturs, bet nekādā gadījumā nevar tikt izdarīti izņēmumi attiecībā uz tiesībām efektīvi īstenot aizstāvību pret šādu pasākumu.

52. Citiem vārdiem, tiesiskuma garantija ikvienai personai Savienības ietvaros nodrošina tiesas kontroli pār publiskās varas lēmumiem, kas var skart to tiesības, brīvības un intereses. Šeit jāpiebilst, ka parasti augstākā statusā par šo aizstāvības garantiju ir citas garantijas, kas ietvertas pašā procedūrā, nosakot sankcijas vai tiesību ierobežojumus. No tā izriet, ka gadījumos, kad minētās garantijas tiek stipri ierobežotas vai pat pilnībā atņemtas, īpašu nozīmi iegūst tiesību aizsardzības tiesā garantija.

53. Citiem vārdiem, pat ja svarīgi sabiedriskās kārtības vai valsts drošības apsvērumi var attaisnot izņēmumus parasto garantiju piemērošanai, kas tiesību sistēmā paredzētas ierobežojošu tiesību normu izstrādes procesā, tas ir iespējams tikai ar nosacījumu, ka šāda ierobežojuma kompensēšanai, ja tā varētu teikt, būs iespējama vēlāka tiesas kontrole pār šīm tiesību normām to izpildes brīdī²⁰.

54. Tādēļ, kā redzēsim turpmāk, ir jābūt īpaši uzmanīgiem tādos gadījumos kā šis, kad tiesiskuma princips pilnībā sāk darboties tikai tad, kad tiek īstenota kontrole pār pasākumu, un tas izriet, jāatkārto, no tādiem procesiem, kuriem no personīgo garantiju un normālas situācijas skatupunkta piemīt tiesiski trūkumi.

55. Kā jau Tiesai ir bijusi iespēja atzīmēt, “efektīvas tiesību aizsardzības tiesā princips paredz, ka Savienības iestādei, kura pieņem attiecībā uz kādu personu vai struktūru ierobežojošus pasākumus paredzošu tiesību aktu, ciktāl iespējams, vai nu šī akta pieņemšanas brīdī vai vismaz cik ātri vien iespējams pēc tā pieņemšanas ir attiecīgajai personai vai struktūrai jāpaziņo tā pamatojums, lai šīs personas vai struktūras varētu izmantot savas apstrīdēšanas tiesības”²¹.

56. Kā ir prasīts, šajā gadījumā noteiktajās tiesību normās ir izpildīta minētā prasība. Tā Lēmuma 2010/656 pēdējās redakcijas 7. panta 3. punktā ir noteikts, ka “Padome savu lēmumu, tostarp pamatojumu iekļaušanai sarakstā, paziņo attiecīgajai personai vai vienībai tieši, ja adrese ir zināma, vai publicējot paziņojumu, dodot šādai personai vai vienībai iespēju paust savus apsvērumus”. Regulas Nr. 560/2005 pēdējās redakcijas 11.a panta 3. punktā līdzīgiem vārdiem ir noteikts, ka “Padome savu lēmumu, tostarp pamatojumu iekļaušanai sarakstā, paziņo attiecīgajai 1. un 2. punktā minētajai fiziskai vai juridiskai personai, vienībai vai struktūrai tieši, ja adrese ir zināma, vai publicējot paziņojumu, dodot šādai fiziskai vai juridiskai personai, vienībai vai struktūrai iespēju paust savus komentārus”.

20 — Šajā ziņā skat. neseno Tiesas 2012. gada 15. novembra spriedumu lietā C-417/11 P Padome/*Bamba*, kurā noteikts, ka, ciktāl attiecīgajai personai nav tiesību tikt uzklautai pirms sākotnējā lēmuma par līdzekļu iesaldēšanu pieņemšanas, pienākuma norādīt pamatojumu ievērošana ir vēl jo būtiskāka, jo tā ir vienīgā garantija, kas ļauj ieinteresētajai personai lietderīgi izmantot tās rīcībā esošos tiesību aizsardzības līdzekļus, lai apstrīdētu minētā lēmuma likumību (51. punkts).

21 — Spriedums lietā *Bank Mellī Iran* (minēts iepriekš, 47. punkts), kurā citēts spriedums apvienotajās lietās *Kadi* un *Al Barakaat Internacional Foundation*/Padome un Komisija (minēts iepriekš, 336. punkts).

57. Tiešā saistībā ar tiesībām uz šo pasākumu pārbaudi tiesā “tieša” paziņošana iepriekš minēto tiesību normu izpratnē principā var būt tikai personīga vai individuāla paziņošana. Tas ir pamatojams ar to, ka paziņošanas mērķis nav nekas cits kā dot iespēju iesaistītajai personai aizstāvēties pret noteiktajiem pasākumiem. Tādējādi runa ir par paziņošanu ar mērķi aizstāvēt tās tiesības un intereses, kuras skar šādi pasākumi²². Tādēļ tai iespēju robežās jābūt reālai paziņošanai, kāda principā nevar būt tikai oficiāla publikācija.

58. Par šo jautājumu Tiesa ir spriedusi lietā *Bank Melli Iran*, secinot, ka, lai gan šajā lietā piemērojamā tiesību norma nenoteica Padomei, “kā iepazīstināt” ar pasākuma, kas noteikts pret vienību, pamatojumu, Padomei šajā tiesību normā paredzētais tai saistošais pienākums bija jāizpilda “ar individuālas paziņošanas palīdzību”²³.

59. Turklāt tādēļ ir mazāk svarīgi, ka apstrīdētie pasākumi ir noteikti saskaņā ar rezolūcijām, kam tāpat kā lēmumiem ir tāds pats raksturs kā regulām, un tādēļ, ka tie, kā Tiesa atgādinājusi lietā *Bank Melli Iran*²⁴, iegūst pilnu juridisko spēku tikai ar oficiālo publikāciju. Šajā gadījumā ir svarīgi tas, ka neatkarīgi no tiesību normu, ar kurām tiek noteikti apstrīdētie pasākumi, formālā rakstura, tie pēc sava satura tieši skar to personu tiesības un brīvības, pret kurām tie ir tieši un personīgi vērsti. Efektīvas tiesību aizsardzības tiesā principa loģika ir piemērojama jebkuram citam formāla rakstura apsvērumam²⁵.

60. Visbeidzot, mans pirmais secinājums ir tāds, ka pēc sava satura Padomes noteiktajiem pasākumiem pret apelācijas sūdzību iesniedzējiem bija jābūt paziņotiem tieši – ar personīga paziņojuma palīdzību.

C – Alternatīvu paziņošanas veidu iespējas

61. Šajā lietā ir noskaidrots, ka pretēji iepriekš secinātajam skartajām personām Padomes lēmumi par noteiktajiem ierobežojošiem pasākumiem netika paziņoti personīgi.

62. Jāņem vērā, ka saskaņā ar Lēmuma 2010/656 7. panta 3. punktu un Regulas Nr. 560/2005 11.a panta 3. punktu, kā jau redzējām, gadījumā, kad nav iespējama tiešā paziņošana, jo nav zināma skartās personas “dzīvesvieta” vai “adrese”, tas tiek veikts, “publicējot paziņojumu, dodot šādai personai vai vienībai iespēju paust savus apsvērumus”²⁶, “dodot šādai fiziskai vai juridiskai personai, vienībai vai struktūrai iespēju paust savus komentārus”²⁷.

63. Uzreiz ir jānorāda, ka alternatīvu paziņošanas veidu iespēja pati par sevi šajos apstākļos neatbilst tiesiskās noteiktības principam; bet tā tomēr tiek prasīta, lai gan, tā teikt, ne vienmēr ir efektīva. Tās mērķis, kam dodama priekšroka pret jebkuriem citiem mērķiem, ir paziņot skartajai personai ar šo alternatīvo paziņošanas veidu starpniecību, ka Savienība noteiktu iemeslu dēļ, par kuriem arī tiek paziņots, ir noteikusi pasākumu, kas skar tās tiesības. Noteikts paziņojums, lai ļautu īstenot tiesības uz

22 — Šajā ziņā Tiesas 1997. gada 9. janvāra sprieduma lietā C-143/95 P Komisija/*Socurte* u.c. (*Recueil*, I-1. lpp.) 31. punktā ir norādīts, ka “Kopienas tiesību aktu paziņošana [...] ietver detalizētu izklāstu par paziņotā tiesību akta saturu un pamatojumu. Ja šāda izklāsta nav, ieinteresētajai trešajai personai būtu liegta iespēja iepazīties ar apstrīdētā tiesību akta precīzu saturu un pamatojumu, kas ļautu tai celt prasību par šo lēmumu”.

23 — Spriedums lietā *Bank Melli Iran*, 52. punkts. Apstrīdētā tiesību norma bija Padomes 2007. gada 19. aprīļa Regulas (ES) Nr. 423/2007 par ierobežojošiem pasākumiem pret Irānu (OV L 103, 1. lpp.) 15. panta 3. punkts.

24 — Sprieduma 45. punkts.

25 — Piekritu ģenerāladvokāta Mengoci [*Mengozzi*] apsvērumiem secinājumos lietā *Bank Melli Iran*, kuru 39. punktā ir uzsvērts “tiesību aktu, ar kuriem tiek noteikti tādi ierobežojoši pasākumi kā tie, kas tiek aplūkoti šajā lietā, ārkārtīgi jaukt[ais] rakstur[s]”. Runa ir par tiesību normām, kurām vienlaicīgi ir vispārēja piemērojamība (tādējādi, ka to adresāti ir visi, kam ir pienākums noteiktās sankcijas īstenot) un īpaša piemērojamība (tādēļ, ka tās vērstas konkrēti pret personām, kuras šie pasākumi ierobežo).

26 — Lēmuma 2010/656 7. panta 3. punkts.

27 — Regulas (EK) Nr. 560/2005 11.a panta 3. punkts.

aizstāvību, pat ja tas ir citā formā, tiek prasīts visos gadījumos, un publiskās varas iestāde nevar apmierināties ar neveiksmīgiem mēģinājumiem izmantot principā prasīto paziņošanas formu. Ja neizdodas personīga paziņošana, ir iespējams izmantot jebkuru citu saziņas veidu, kas ļauj efektīvi veikt nepieciešamo paziņošanu.

64. Neapšaubāmi, “iespēja paust savus apsvērumus”, kas ir paredzēta Lēmuma 2010/656 7. panta 3. punktā un Regulas Nr. 560/2005 11.a panta 3. punktā, pati par sevi nav iespēja apstrīdēt pasākumus tiesā, tomēr tiesību uz aizsardzību tiesā ietvaros ir svarīgi tikai tas, ka informācija, kas sniegta, lai varētu “paust apsvērumus” iestādei, kura noteikusi pasākumu, vienlaikus kalpos arī tam, lai tos varētu apstrīdēt Vispārējā tiesā.

65. Šajā brīdī ir jāpakavējas pie kāda pamatapsvēruma. Šajā lietā minētajiem pasākumiem ir ļoti īpašs iemesls, un to adresāti, kurus tie skar, ir personas un vienības, kas atrodas ļoti īpašā situācijā. Runa ir par pasākumiem, kuri noteikti Apvienoto Nāciju Organizācijas ierosinātas starptautiskas operācijas ietvaros kādā Āfrikas kontinenta reģionā ar mērķi nodrošināt starptautisko mieru un stabilitāti. Pilsoņu kara situācijā vai vismaz maksimālas nedrošības un apjukuma apstākļos teritorijā, kurā nav garantēta tiesiski nodibinātās valsts varas īstenošana, acīmredzami nevar tikt sagaidīts, ka regulāra ierasto sakaru līdzekļu darbība būs tāda pati kā parastos un miera apstākļos. Savukārt pasākumu adresāti ir tieši tās personas un vienības, kuras zināmā mērā varētu būt vainojamas to apstākļu izraisīšanā, kuru rezultātā ir radusies nestabilitātes situācija, pret kuru tās it kā cīnīties.

66. Tādās situācijās kā izskatāmajā gadījumā ir jāatzīst, ka ir ļoti iespējams, ka personīga paziņošana nav īstenojama un ka rezultātā saskaņā ar jau minēto ir jāizmanto citi paziņošanas veidi. Šajā ziņā Regulas Nr. 560/2005 11.a panta 3. punktā paredzētā alternatīva paziņošanai dzīvesvietā ir “publicējot paziņojumu”. Padome ir uzskatījusi, ka šāda publikācija ir jāveic *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*, un to arī ir izdarījusi datumos, kas minēti šo secinājumu 19. punktā. Varam neizskatīt jautājumu par to, vai tai varbūt bija jāmēģina cits “reklāmas” veids vietējos saziņas līdzekļos. Katrā ziņā, tā kā nav ļoti svarīgi to noskaidrot, jautājums, kā redzēsim, ir salīdzinoši mazsvarīgāks nekā tas, kāds šis lietas apstākļos būtu galvenais kritērijs, lai noteiktu brīdi, kurā ieinteresētās personas ir uzzinājušas par apstrīdēto pasākumu noteikšanu²⁸.

67. Savienībai, cik iespējams, ir jāseko šim uzzināšanas brīdim, jo tikai no šī brīža ieinteresētās personas var efektīvi reaģēt²⁹ un var tikt aprēķināts termiņš attiecīgās prasības par apstrīdētajiem pasākumiem celšanai. Turklāt Savienībai ir jāpieliek pūles šī mērķa sasniegšanai, jo tā ir nosakāms brīdis, kad skartās personas uzzinājušas [par noteiktajiem pasākumiem], kas ļauj sākties termiņa ritējumam.

68. Galu galā, jo lielāku rūpību iestādes pievērsīs tam, lai skartās personas iepazītos ar pret tām noteiktajiem pasākumiem, un jo lielāka konsekvence būs pieņemumam, ka šāda iepazīšanās ir notikusi, jo grūtāk skartajām personām būs šo pieņemumu noliegt, pamatojoties uz to, ka, neraugoties uz rūpīgo pieeju šim jautājumam, tiem nebija iespējams uzzināt par pasākumiem, kas tos skar.

28 — Parasti, kad runa ir par līdzekļu iesaldēšanas pasākumiem, šis brīdis sakrīt ar brīdi, kad ieinteresētā persona neveiksmīgi mēģina veikt kādu bankas operāciju. Šajā ziņā bankas sniegtā informācija var būt noderīga, izvērtējot pierādījumus par skarto personu iepazīšanās ar pasākumu saturu brīdi. Eiropas Parlamenta un Padomes 2005. gada 26. oktobra Direktīva 2005/60/EK par to, lai nepieļautu finanšu sistēmas izmantošanu nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanai un teroristu finansēšanai (OV L 309, 15. lpp.), ir labs piemērs iesaistīšanās apmēram, kāds tiek prasīts no banku iestādēm, īstenojot Savienības pasākumus banku noguldījumu jomā. Šajā ziņā tās preambulas ceturtajā apsvērumā ir atgādināts, ka jau Padomes 1991. gada 10. jūnija Direktīva 91/308/EEK par to, kā novērst finanšu sistēmas izmantošanu nelikumīgi iegūtas naudas legalizēšanai (naudas atmazgāšanai) (OV L 166, 77. lpp.) “pieprasīja dalībvalstīm aizliegt nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu un uzlikt par pienākumu finanšu sektoram, tostarp kredītiestādēm un citām finanšu institūcijām, identificēt savus klientus, saglabāt atbilstīgos ierakstus, noteikt iekšējās procedūras, lai apmācītu darbiniekus un aizsargātos pret nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu, kā arī ziņot kompetentām iestādēm par jebkurām nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas pazīmēm”.

29 — Skat. spriedumu lietā Komisija/Socurte u.c. (minēts iepriekš, 31. punkts).

69. Tādējādi šajā ziņā jau tas, ka Padome, cenšoties īstenot efektīvu paziņošanu, publicēja abus paziņojumus *Oficiālajā Vēstnesī*, ļauj izdarīt pastiprinātu pieņēmumu par skarto personu informētību, kas, protams, ir konsekvētāks nekā parastais pieņēmums, ko rada iepriekšējā publikācija par faktiskajām soda sankcijām.

70. Tas ir jautājums par pieņēmuma par fakta (iepazīšanās ar pretpasākumiem) pakāpi, no kura atkarīga atbilde, kas ir svarīga šajā tiesvedībā, proti, kurā brīdī apstrīdētie pasākumi varēja tikt apstrīdēti un līdz kuram brīdim tie bija apstrīdami.

D – *Prasības celšanas termiņš*. Dies a quo

71. LESD 263. panta sestajā daļā ir noteikts, ka “tiesvedība, ko paredz šis pants, atkarībā no apstākļiem jāuzsāk divos mēnešos pēc tam, kad vai nu šis tiesību akts publicēts, vai darīts zināms attiecīgajai personai, vai, ja tas nenotiek, tad no dienas, kad tas šai personai kļuvis zināms”.

72. Šī pēdējā daļa ir nozīmīga, lai izprastu normas nozīmi Savienības tiesību aizsardzības līdzekļu sistēmā, kad runa ir par tiesību aktu, kas tieši vai individuāli skar personas, apstrīdēšanu. Tā kā Savienība ir balstīta uz “likuma varu”³⁰, minētajai kārtībai ir jāatbilst prasībām, kas raksturīgas tiesībām vērsties tiesā kā būtiskai tiesību uz efektīvu aizsardzību tiesā, kuras tagad nodrošina ESPH 47. pants, sastāvdaļai.

73. Tādējādi tādu pasākumu gadījumā, kādi tiek aplūkoti šajā lietā, ir tiesību normas, kā jau minēts, kuras principā ir “[jāpaziņo] apelācijas sūdzības iesniedzējam”. Vai tam var tikt izvirzīts pretarguments, ka informācija par pasākumiem tikusi publicēta un tādēļ publikācijas datums nosaka termiņu to apstrīdēšanai? Tas, ka ir iespējams sniegt tam atbilstošus argumentus un ka tāda ir bijusi Vispārējās tiesas nostāja, katrā ziņā parāda, ka šis jautājums ir vismaz apspriežams. Un tieši šis fakts, manuprāt, norāda, ka Vispārējai tiesai prasības nebija jānoraida tā, kā tas notika.

74. Principā nav jādiskutē par to, ka procesuālie termiņi tiesiskās noteiktības principa nodrošināšanai ir jāinterpretē šauri. Tomēr šī principiālā prasība pašā Līgumā nav pārspilēta – tajā, atzīstot faktiskās iepazīšanās fakta nozīmīgumu, ir atzīts arī, ka termiņu aprēķināšana var būt atkarīga no katra konkrētā gadījuma apstākļiem.

75. Tādēļ arī Vispārējās tiesas procesuālo kārtību skar grūtības īstenot tiesības vērsties tiesā, kādas var radīt attālums, kas šķir attiecīgās personas no Tiesas atrašanās vietas. Lai gan Vispārējās tiesas Reglamenta 102. panta 2. punktā ir noteikta termiņu pagarināšana “saistībā ar attālumu”, tā sākotnēji neatbilda otrai vēlmei – garantēt vienlīdzīgas tiesības vērsties tiesā, un tādēļ attālums, kas agrāk bija svarīgāks apstāklis, nevarēja kļūt par apstākli, no kura lielākā vai mazākā mērā būtu atkarīga pilnībā efektīva noteiktā termiņa izmantošana.

76. Lai gan varam uzskatīt, ka šis termiņa pagarinājums saistībā ar attālumu komunikācijas līdzekļu attīstības dēļ mūsdienās ir mazāk attaisnojams nekā agrāk, ir jāatzīst, ka šo rīkojumu gadījumā “attāluma” jēdziens atgūst savu nozīmīgumu tādēļ, ka fiziskās realitātes dēļ ir apgrūtināta sazināšanās starp subjektiem, kas ir šķirti telpā. Šeit ir runa par “attālumu”, kuru, tēlaini izsakoties, nevar glābt pat tehnoloģijas un kuram joprojām ir nozīmīgs regulējums Vispārējās tiesas Reglamenta 102. panta 2. punktā.

30 — Izmantojot paradigmatisko frāzi no Tiesas 1986. gada 23. aprīļa sprieduma lietā 294/83 *Les Verts/Parlaments* (*Recueil*, 1339. lpp., 23. punkts), kas nesen atkārtoti izmantota Tiesas 2012. gada 26. jūnija spriedumā lietā C-335/09 P Polija/Komisija (48. punkts).

77. Ja iepazīšanās ar attiecīgo tiesību aktu var tikt uzskatīta par notikušu, kad persona atrodas kādas dalībvalsts teritorijā, šādu pieņēmumu ir problemātiski izdarīt, ja skartā persona atrodas ievērojamā attālumā no Savienības robežām. Šis pieņēmums ir saistīts ar pieņēmumu par paziņošanu [par tiesību aktu] ar publikāciju *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*. Šāda paziņošana nebūtu prezumējama, vēl jo mazāk ārpus Savienības tiesību efektivitātes jomas, kas turklāt nekad nav bijusi paredzēta paziņošanai *urbi et orbi*.

78. Eiropas Cilvēktiesību tiesa savukārt vienmēr ir uzsvērusi, ka, lai noteiktu procesuālo termiņu atskaides sākumu, svarīgs ir brīdis, kad ieinteresētā persona “īstenībā” uzzina par nelabvēlīgā tiesību akta saturu³¹.

79. Visbeidzot, jautājums ir, vai, ņemot vērā lietas apstākļus, apelācijas sūdzību iesniedzējiem bija jādod visas tiesību sistēmā noteiktās iespējas, lai secinātu, ka nepārvaramas varas apstākļu dēļ ar informāciju par minētajiem pasākumiem tie “iepazinās” tikai kādā datumā pēc publikācijas, kā rezultātā tas, iespējams, ietekmēja prasību iesniegšanas savlaicīgumu³².

E – Prasību izskatīšana Vispārējā tiesā. Reglamenta 111. panta kļūdaina piemērošana

80. Pēc iepriekš analizētā zinām, ka Vispārējā tiesa saskaņā ar tās Reglamenta 111. pantu tikai uz rakstveida pieteikuma pamata un strikti piemērojot divu mēnešu termiņu, kāds noteikts LESD 263. pantā, prasītāju celtās prasības ir noraidījusi kā nepieņemamas. Vispārējai tiesai ir pieticis ar konstatāciju, ka paziņojumi par pretpasākumiem ir oficiāli publicēti, lai secinātu, ka, piemērojot Reglamenta 102. panta 2. punktu, divu mēnešu termiņa ritējums ir sācies 14 dienas pēc šīs publikācijas datuma.

81. Man jāpiekrīt Vispārējās tiesas viedoklim (apelācijā apstrīdēto rīkojumu 17. punkts), ka apelācijas sūdzību iesniedzēji pat nebija norādījuši uz neparedzētu apstākļu vai nepārvaramas varas pastāvēšanu saskaņā ar Tiesas statūtu 45. pantu.

82. Tomēr prasītāji bija paziņojuši, ka pretpasākumi tiem netika paziņoti personīgi, pievienojot faktu aprakstu (prasības pieteikumu 18.–36. punkts), kurā skaidri izklāstīts, ka tad, kad oficiāli tika paziņots par šiem pasākumiem, teritorija, kurā viņi atradās, bija ļoti nestabila. Ir jau norādīts, ka Padome sava 2012. gada 14. jūnija atbildes raksta uz Tiesas uzdotajiem jautājumiem 4. punktā situāciju Kotdivuārā 2011. gada martā un aprīlī nešaubīgi raksturoja kā “haotisku”.

83. Protams, saprotu, ka principā Tiesai apelācijas sūdzības ietvaros nav jāiedziļinās šo apstākļu detaļās. Tomēr tās kompetencē ir noteikt, vai Vispārējā tiesa, uzreiz noraidot prasības pieņemamību tikai uz dokumenta, ar kuru tiek ierosināta tiesvedība, pamata, ir ievērojusi tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā saistībā ar ļoti īpašajiem šīs lietas apstākļiem.

84. Saistībā ar šo aizsteigšos priekšā saviem secinājumiem, sakot, ka tā tas nav noticis. Konkrētāk, uzskatu, ka Vispārējai tiesai bija jādod apelācijas iesniedzējiem iespēja izteikties par iemesliem, kas, viņuprāt, varētu pamatot, kāpēc lietā būtu piemērojams LESD 263. pantā noteiktais termiņa ritējuma sākums no brīža, kad tie uzzinājuši par pasākumiem, nevis no oficiālās publikācijas brīža. Kā redzēsīm turpmāk, tai bija pieejami procesuālie līdzekļi, lai šādi rīkotos.

31 — Šajā ziņā skat. 1999. gada 25. marta spriedumu lietā *Papachelas* pret Grieķiju (prasība Nr. 31423/96), 30. punkts.

32 — Neiedziļinoties šajā jautājumā, kurā galīgais spriedums būs jāpieņem Vispārējai tiesai, pēc lietas apstākļiem tomēr nešķiet, ka būs pārmērīgi grūti pierādīt brīdi, kad apelācijas sūdzību iesniedzēji uzzināja par pasākumiem. Līdzekļu iesaldēšanas pasākuma raksturs ir tāds, ka tas stājas spēkā vai tiek īstenots tikai brīdī, kad tiek mēģināts veikt kādas darbības ar šiem līdzekļiem. Par šo faktu finanšu iestādes var sniegt tāda veida informāciju, kāda tika minēta 28. zemsvītras piezīmē. Līdzīgi ir ar aizliegumu iebrukt Savienības teritorijā, kura izpilde ir dalībvalstu kompetencē.

85. Ņemot vērā seku nopietnību, kādas skartajām personām neizbēgami izriet no Vispārējās tiesas lēmuma par prasību tūlītēju nepieņemamību, uzskatu, ka, ievērojot lietas īpašos apstākļus, bija jāpiemēro pienācīgāka Vispārējās tiesas Reglamenta normu interpretācija, kas atbilst ESPH 47. pantā noteikto tiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā prasībām.

86. Kā jau redzējām, un to ir vērts vēlreiz atkārtot, Vispārējā tiesa bija izvēlējusies piemērot sava Reglamenta 111. pantu, kas tai ļauj ar rīkojumu lemt par tādu prasības pieteikumu nepieņemšanu, kuri ir “acīmredzami” nepieņemami. Tomēr pēc minētā šaubos, ka šajos lietas apstākļos aplūkotsais prasību nepieņemamības pamatojums bija “acīmredzams”.

87. Uzskatu, ka faktiski šajos lietas apstākļos Vispārējai tiesai bija jāizmanto iespēja, kāda ir piedāvāta tā paša Reglamenta 113. pantā, kurā Vispārējai tiesai pēc savas ierosmes jebkurā brīdī “pēc pušu noklausīšanās [uzklausišanas]” ir atļauts lemt, vai pastāv kāds absolūts šķērslis tiesas procesam. Šāda uzklausišana būtu nodrošinājusi, ka nepieņemamība tiktu izlemta atbilstoši procesam ar pienācīgām garantijām.

88. Manuprāt, Vispārējās tiesas Reglamenta 111. panta regulējums ir paredzēts tādiem prasību gadījumiem, kuru nepieņemamība ir “acīmredzama” bez jebkādām šaubām vai diskusijām, un tādēļ var tikt novērtēta bez procesa, kurš balstīts uz sacīkstes principu, uzsākšanas un it īpaši bez nepieciešamības lietas dalībniekiem šajā sakarā izteikt savu viedokli.

89. Reglamenta 113. pants savukārt ir pamatots ar pieņēmumu, ka nepieņemamība nav acīmredzama, bet par to ir izsakāms viedoklis un argumenti, tādēļ tieši tas paver iespēju jautājuma apspriešanai. Neapšaubāmi, fakts, ka norma pieļauj nepieņemamības iespējamību izskatīt “jebkurā brīdī”, liek domāt, ka ar to ir paredzēts pieļaut lietas nepieņemamību jau pēc tam, kad tā jau ir pieņemta tiesvedībā un kad tiesvedības process, iespējams, ir jau tuvu tā noslēgumam ar spriedumu pēc būtības. Tomēr, manuprāt, svarīgs ir tikai fakts, ka jēdziens “jebkurā brīdī” var tikt saprasts arī kā procesa pats sākums. Un, galvenais, tas, ka nepieņemamības atzīšana tiek pieļauta, kad tiesvedība jau ir nonākusi tā vēlākās stadijās, pasvītro, ka norma ir piemērojama arī gadījumos, kad nepieņemamība nav pilnībā “acīmredzama”.

90. Visbeidzot, Vispārējās tiesas rīcība ir liegusi apelācijas iesniedzējiem īstenot savas tiesības vērsties tiesā, neizmantojot visas procesuālās iespējas, kas bija tās rīcībā, lai maksimāli droši noteiktu, vai apelācijas sūdzību iesniedzēji bija vai nebija vērsušies tiesā savlaicīgi, rēķinot no brīža, kad tie bija uzzinājuši par pasākumiem, kuri tos skāra.

91. Šis vienīgais pamats, manuprāt, ir pietiekams iemesls, lai izvērtētu šīs apelācijas sūdzības. Ne tik daudz tāpēc, ka Vispārējā tiesa nav ļāvusi apstrīdēt apstrīdētos tiesību aktus, bet gan tāpēc, ka tā nav izdarījusi visu iespējamo, lai apelācijas sūdzību iesniedzējiem, ņemot vērā lietas apstākļus, ļautu sniegt vispēcīgāko aizstāvību par viņu prasības pieteikumu savlaicīgumu. Izsakoties ar procesuāliem terminiem, tā saskaņā ar Vispārējās tiesas Reglamenta 111. pantu lēma par nepieņemamības iemeslu, kurš bija jāizskata tiesvedības gaitā saskaņā ar šī paša Reglamenta 113. pantu, kā tas noteikts ESPH 47. pantā.

92. Šajā brīdī nevaru nenorādīt, ka Vispārējās tiesas izvirzītais arguments par tiesisko noteiktību rīkojumu 16. punktā man nešķiet pārliecinošs. Ir skaidrs, ka procesuālo termiņu ievērošanas mērķis ir tiesiskās noteiktības garantija, lai izvairītos no iespējas, ka jebkurā brīdī var tikt apstrīdēta tādu tiesību aktu spēkā esamība, kas rada juridiskas saistības un rezultātā arī trešo personu tiesisko palāvību vai pat tiesības. Tomēr tādos apstākļos, kādi pastāv šajā lietā, tiesiskās noteiktības princips ir jāizvērtē kopsakarā ar citām konstitucionālajām tiesībām un ieguvumiem.

93. No otras puses, man jāuzsver, ka tādu rīkojumu kā šajā lietā gadījumā, kad skartās personas cieš no tādu pasākumu ietekmes, kas ir noteikti procesā, kurā šīs personas nav varējušas piedalīties, būtu jāpaplašina tiesību sistēmas piedāvāto iespēju klāsts šādu pasākumu juridiskai kontrolei. Lai šajos gadījumos pilnībā tiktu izmantotas procesuālās iespējas šādu līdzekļu izmantošanai, gan no pamattiesību aizsardzības, gan Savienības likumīgās varas īstenošanas viedokļa ir nepieciešamas imperatīvas normas.

F – Par apelācijas sūdzību iesniedzēju pārstāvju rīcību šajā tiesvedībā un tās iespējamo ietekmi uz lietas risinājumu

94. Visbeidzot, ir jāpievērš uzmanība dažiem apstākļiem, kas radās šīs tiesvedības Tiesā laikā. Bez šaubām, lielāka apelācijas sūdzību iesniedzēju rūpība būtu ļāvusi viņiem savos prasības pieteikumos izklāstīt argumentus, kuriem, kā viņi uzskata, būtu jāpamato šo prasības pieteikumu savlaicīgums. Un tikpat skaidrs ir tas, ka ne jau lielāka rūpība, bet vienkārši minimāla rūpība par savu klientu interesēm būtu likusi apelācijas sūdzību iesniedzēju pārstāvjiem ierasties uz atklāto tiesas sēdi, kuru Tiesa bija noteikusi šajā tiesvedībā un kura viņu [neierašanās] dēļ nenotika. Šajā tiesas sēdē būtu bijis iespējams Tiesai izklāstīt apstākļus un iemeslus, kurus nebija iespējas izskaidrot Vispārējā tiesā.

95. Viss iepriekšminētais pavisam noteikti ir taisnība. Tomēr man jāuzsver savdabīgais Padomes pret apelācijas sūdzību iesniedzējiem noteikto pasākumu raksturs (to tiesības un brīvības ierobežojoši pasākumi), šādu pasākumu noteikšanas process (bez uzklašanās un iespējas sevi aizstāvēt), fakts, ka prasība Vispārējā tiesā ir vienīgais skartajām personām pieejamais aizsardzības līdzeklis (tas ir acīmredzams izņēmums no parastās tiesiskuma garantiju sistēmas), un neiespējamība personīgi paziņot par pasākumiem personām, kuras turklāt atradās ārpus Savienības teritorijas un tādā situācijā, kuru Padome raksturoja kā “haotisku”. Visi šie apstākļi jau katrs pats par sevi ir Savienības nodrošināto tiesību un garantiju nozīmīga aizskārums gadījumi, bet no tiesiskuma principa izvirzīto prasību viedokļa tie visi kopumā ir radījuši ļoti sarežģītu un kritisku situāciju.

96. Visbeidzot, ja prasītāju nepārdomātā aizstāvības taktika, ceļot prasību Vispārējā tiesā, no vienas puses, un neattaisnota neierašanās Tiesas tiesas sēdē, no otras puses, tiktu uzskatīta par izšķirošu šķērslī tam, lai apelācijas sūdzību iesniedzēji varētu aizstāvēties pret Padomes noteiktajiem pasākumiem, tas iepriekš minētos apstākļus papildinātu ar vēl vienu apstākli, no kura noteikti būtu bijis iespējams izvairīties.

97. Kā jau esmu teicis, faktiski apelācijas sūdzību iesniedzēji savos prasības pieteikumos ir snieguši pietiekamas norādes par īpatnējajiem lietas apstākļiem, lai Vispārējā tiesa būtu informēta, ka par pasākumiem, kurus tie mēģināja apstrīdēt, tie nevarēja uzzināt un tos apstrīdēt no oficiālās publikācijas brīža. Ņemot vērā tai iesniegtās lietas apstākļus, Vispārējai tiesai bija nevis jāizvērtē vairāk vai mazāk elastīga pieeja procesuālo termiņu interpretācijā, bet gan apzinīgāk jāievēro pastāvošie konstitucionālie principi, it īpaši aizstāvības princips, un rezultātā jādod prasītājiem iespēja pamatot, kādēļ LESD 263. pantā noteiktā termiņa ritējuma sākums nav noteikti jāreķina no datuma, kad par pasākumiem paziņots oficiālā publikācijā. Būtu pieticis ar to, ka tā lemtu par prasības nepieņemamību, pamatojoties uz sava Reglamenta 113. pantu.

98. Lai gan iepriekš minētā apelācijas sūdzību iesniedzēju pārstāvju neierašanās uz tiesas sēdi ir neattaisnojama rīcība, tā būtu attaisnojama tiktāl, ciktāl tā var nopietni kaitēt pārstāvēamo personu tiesību īstenošanai. Apelācijas sūdzību iesniedzējiem, pret kuriem ir noteikti pasākumi, kas ietver ierobežojumus to brīvai ieceļošanai Savienības teritorijā un to līdzekļu iesaldēšanu dalībvalstīs, nav jācieš to pārstāvju rīcības procesa ietvaros dēļ, turklāt no [pārstāvju] pakalpojumiem tiem nav iespējams

atteikties, kā to varētu darīt personas, kuras neskar tik īpaši apstākļi³³. Uzskatu, ka, lai patiešām efektīvi tiktu nodrošināta tiesību aizsardzība, personas, kuras ir tādā situācijā kā apelācijas sūdzību iesniedzēji, pēc taisnības ir pelnījušas, ka pilnībā tiek izmantotas visas iespējamās Savienības piedāvātās aizstāvības iespējas. Kā jau iepriekš redzējām, tādu iespēju šajos gadījumos nav daudz.

99. Tagad precizēsim kārtību, saskaņā ar kuru ir jāapmierina prasījumi, kurus apelācijas iesniedzēji ir norādījuši savās attiecīgajās apelācijas sūdzībās.

100. Manuprāt, ir jāpieņem otrais pamats, kas ir balstīts uz šauru LESD 263. panta piemērošanu, jo, kaut arī apelācijas sūdzību iesniedzēji plašāk nav izklāstījuši savus secinājumus, kas tiem bija jāizdara, tie tomēr noteikti ir izteikušies par to, ka par ierobežojošajiem pasākumiem tiem netika paziņots personīgi. Tam būtu jābūt pietiekami, lai Vispārējā tiesa saprastu, ka prasības nebija “acīmredzami” nepieņemamas, un tādēļ, nepiemērojot tās Reglamenta 111. pantu, visas šaubas par nepieņemamību pēc lietas dalībnieku uzklaušanās bija jārisina, pamatojoties uz šī paša reglamenta 113. pantu.

101. Pēc šī otrā pamata pieņemšanas no loģikas viedokļa ir lieki lemt par pirmo pamatu, jo piemērotā tiesvedības brīdī Vispārējā tiesa, pēc lietas dalībnieku uzklaušanās lemjot par prasību pieņemamību, izspriedis jautājumu par iespējamo nepārvaramas varas apstākļu pastāvēšanu.

VI – Par iespēju Tiesai pieņemt galīgo spriedumu attiecīgajā lietā

102. Saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas statūtu 61. pantu, “ja apelācija ir pamatota, Tiesa atceļ Vispārējās tiesas spriedumu” un “tā var pati pieņemt galīgo nolēmumu attiecīgajā lietā, ja to ir iespējams izlemt, vai nodot lietu atpakaļ izlemšanai Vispārējā tiesā”.

103. Manuprāt, šajā gadījumā Tiesa pati nevar pieņemt galīgo spriedumu. Bet tikai ar nosacījumu, ka šīs lietas tiesvedības priekšmets ir tikai to prasību nepieņemamība, kuras celtas par apstrīdētajiem pasākumiem, nevis paši pasākumi vai tiesību akti, ar kuriem tie tika noteikti.

104. Tiesai, manuprāt, būtu tikai jāatceļ rīkojumi par nepieņemamību, nosūtot lietu atpakaļ Vispārējai tiesai, lai tā, dodot prasītājiem un citiem dalībniekiem iespēju izteikties saskaņā ar Vispārējās tiesas Reglamenta 113. pantu par tādu iespējamo to prasību trūkumu kā novēlojums, visbeidzot lemtu par to, vai prasības ir pieņemamas.

105. Šajā kontekstā Vispārējai tiesai, ņemot vērā saņemtos argumentus, būtu jāizsver visi lietas apstākļi un īpaši jāievēro apstrīdēto pasākumu raksturs, to pieņemšanas process, iespējamie aizstāvības pasākumi pret tiem, veids un brīdis, kurā skartās personas visdrīzāk varētu būt par tiem uzzinājušas un, visbeidzot un it īpaši, neilgais laiks, kāds pagājis no LESD 263. pantā noteiktā termiņa beigām līdz prasību celšanas brīdim (no trīs mēnešiem līdz sešām dienām atkarībā no konkrētā gadījuma).

106. Visbeidzot, domāju, ka fakts, ka apelācijas iesniedzēja *Bonie Claverie* k-dze tika izslēgta no Lēmuma 2010/656 II pielikuma saraksta, obligāti nenozīmē, ka viņas prasība būtu zaudējusi priekšmetu, un prasības apmierināšanas gadījumā tas, iespējams, būtu atbilstošs pamats prasījumam par nodarīto zaudējumu un ciestā kaitējuma atlīdzību.

33 — Zināmā mērā man šķiet, ka ir saskatāma līdzība ar Eiropas Cilvēktiesību tiesas doktrīnu par tiesājamā tiesībām kriminālprocesā neciest sekas tā pārstāvja nevērīgi realizētas aizstāvības dēļ. Īpaši skat. 1989. gada 19. decembra spriedumu lietā *Kamasinski* pret Austriju (prasība Nr. 9783/82).

VII – Tiesāšanās izdevumi

107. Saskaņā ar Reglamenta 184. panta 2. punktu ierosinu Tiesai lēmuma par tiesāšanās izdevumiem pieņemšanu atlikt.

VIII – Secinājumi

108. Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, es ierosinu Eiropas Savienības Tiesai nospriest šādi:

Pieņemt apelācijas sūdzības otro pamatu un tādējādi:

- 1) atcelt Vispārējās tiesas 2011. gada 13. jūlija rīkojumus, ar kuriem netika pieņemtas prasības, kas reģistrētas ar numuriem no T-348/11 līdz T-352/11;
- 2) atdot lietas atpakaļ Vispārējai tiesai, lai tā lemtu par prasību pieņemamību pēc lietas dalībnieku uzklausišanas saskaņā ar Vispārējās tiesas Reglamenta 113. pantu;
- 3) lēmuma par tiesāšanās izdevumiem pieņemšanu atlikt.